

แนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษา ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

The thai educators development concept of his majesty king mongkut's royal initiatives

ศิริณา จิตต์จรัส*
ไพรเทพ รุ่งคุณากร*
บุญมา เขียววิชัย*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และ 2) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาของรัชกาลที่ 6 เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน ที่คัดเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การเสวนากลุ่ม ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์สามเส้า (Triangular Analysis)

ผลการวิจัยพบว่าพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้รับการศึกษาจากต่างประเทศในวัยเยาว์ทำให้ท่านทรงมีพระราชบุคลิกภาพส่วนพระองค์คือ 1) ความกตัญญูต่องานและมียะเขยิบวินัย 2) ความเมตตากรุณาต่อปวงชน 3) ความใฝ่รู้ใฝ่เห็น การมองโลกในแง่ดี 4) รักความเป็นไทย รักชาติ และ 5) มุ่งการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีนำมาซึ่งแนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีดังนี้ 1) วัฒนธรรมภายนอก 2) ความคิดเชิงระบบและมีเป้าหมาย 3) การถ่ายทอดตามวิถีชีวิตของคนไทยและ 4) โลกาวัดวัน ส่วนแนวทางและผลในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งระดับบริหาร และระดับปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในด้านการวางแผน การดำเนินการ การติดตามผลด้วยพระองค์เอง และคณะบุคคลและงบประมาณกล่าวคือ 1) การจัดตั้งสถาบันทางศึกษาในระดับพื้นฐานอุดมศึกษา พรบ. การศึกษาระดับประถมศึกษาที่บังคับให้คนไทยได้เรียนหนังสือ การเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต 2) ส่งเสริมโดยการพระราชทานทุนการศึกษาทั้งทุนเล่าเรียนหลวงและทุนส่วนพระองค์เพื่อศึกษาในประเทศและต่างประเทศและ 3) มีแนวคิดในการนำบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผลการพัฒนาการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แม้ช่วงเวลาจะล่วงเลยสมัยรัชกาลพระองค์ท่านมานานนับกว่า 100 ปี จากแนวทางการทรงงานยังปรากฏผลสืบเนื่องในระดับองค์กร ได้แก่ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย โรงเรียนฝึกหัดครู โรงเรียนเพาะช่าง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบุคคลสำคัญที่มีคุณูปการด้านการศึกษา คือ ม.ล.ปิ่น มาลากุล

* อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

This research aims to: 1) study the concept of royal initiative in the development of education of King Rama VI. And 2) to propose ways to develop the education of King Rama VI. Samples were those influenced by the development of King Rama VI. The data were collected from 20 selected purposive sampling tools and methods. These include in-depth interviews, group discussions it is subjected to content analysis and triangular analysis. The research found that being a foreigner at a young age, he has his own personality: 1) gratitude and discipline 2) compassion for the people 3) Optimist and seek knowledge 4) Proud of being Thai and Patriotism 5) Ambition to initiative in the development of education of King Rama VI in the management of formal and informal education as follows. 1) External culture 2) Systematic thinking and goal 3) The Thai way of life And 4) Globalization.

The guideline and results in the development of educators of King Rama VI at the executive level and systematic and continuous action in the planning, implementation, follow-up. And the faculty and the individual. 1) Establishment of Higher Education Institutions for Higher Education, Primary Education Act, which obliges Thai people to study. Learning to work 2) To promote by offering scholarships to both Thai and foreign scholars, and 3) To have the idea of bringing in specialized personnel to provide education in various fields. Professor SilpaBhirasri is the result of the development of King Rama VI, although the time has passed since his reign, he has been living for more than 100 years. From the approach, the work also appears to trace the corporate level. Vajiravudh College, Teacher Training School, Technical School, Chulalongkorn University And the most important person on Lifelong Education is ML. Pin Malakul Na Ayutthaya.

บทนำ

ประเทศไทยในขณะนี้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง ทุกภาคส่วนต้องส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและศักยภาพในการพัฒนามนุษย์เชื่อมโยงเครือข่ายในการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะความสามารถที่สำคัญของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในการพัฒนานักการศึกษา (Educator professional development) นั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากจะเป็นการพัฒนาตนเอง และยังประโยชน์จากการพัฒนาตน เพื่อช่วยพัฒนาผู้อื่นในมิติการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ผ่านการปรับเปลี่ยนความเป็นสมัยใหม่และความเป็นสากลแบบตะวันตก ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และต่อเนื่องมายังรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ท่านทรงมีพระราชปณิธาน พระราชดำริ และพระราชกรณียกิจในการพัฒนาคนและประเทศอย่างโดดเด่นรอบด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษาและวรรณกรรมนั้นพระองค์ท่านทรงเป็นต้นแบบในการสร้างและพัฒนาองค์การทางการศึกษาและพัฒนานักการศึกษา อาทิ โรงเรียนวชิราวุธานุสรณ์ หรือผู้นำทางการศึกษา เช่น เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เจ้าพระยาพระเสด็จ

สุเรนทราธิปไตย และอาจารย์หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล
อันนำมาซึ่งการสืบต่อพระราชปณิธานในการศึกษาจน
ปรากฏตราพบทุกวันนี้

สำหรับการพัฒนานักการศึกษาปัจจุบัน
เป็นการพัฒนาเชิงวิชาชีพมุ่งเน้นการทำงานของ
ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการเรียน
การสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการพัฒนาตนเอง
การเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียนไปพร้อม
กัน ตัวอย่างที่น่าสนใจในการพัฒนานักการศึกษา
ด้วย“กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson
Study Process)” ซึ่งเกิดขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่น โดยพบ
หลักฐานในการพัฒนานักการศึกษาดังแต่ก่อนปี 1900
(Nakatome, 1984 อ้างถึงใน Fernandez และ
Yoshida, 2004: 15) นานาประเทศรวมถึงประเทศไทย
ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในหลายบริบท ทั้งในส่วนของ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครูและการ
พัฒนาครูประจำการในบริบทการทำงานจริงในชั้น
เรียนและสถานศึกษา ผ่านการร่วมมือร่วมพลัง
ของกลุ่มครู เลือกบทเรียนที่ต้องการสอนมาศึกษา
วิจัยตามขั้นตอนจนได้บทเรียนที่มีคุณภาพสามารถ
พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง รวมทั้งครู
เกิดการเรียนรู้จากการพัฒนาบทเรียนนั้นด้วย
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2551: 263) ได้ดำเนินการพัฒนา
บทเรียนร่วมกันโดยมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นกระบวนการ
พัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) ใน
ระยะยาวที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นวงจรที่มีระบบ
ต่อเนื่อง และดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป

2. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการ
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning) ใน
บริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและในสถานศึกษา
ของครู (Classroom or School based Development)

3. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มุ่งให้ครูเป็น
ผู้ขับเคลื่อน (Teacher-lead) และปรับกระบวนการ
ทำงานด้วยตนเอง เนื่องจากครูเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจการ

ทำงานของตนเองดีที่สุด

4. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการ
การทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง เพื่อพัฒนาการจัดการ
เรียนการสอน โดยมุ่งเป้าหมายที่การเรียนรู้ของผู้เรียน
เป็นสำคัญ

5. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการ
โดยทั่วไป ที่สามารถนำไปใช้ได้หลาย
วัตถุประสงค์สามารถปรับขั้นตอนของการดำเนินงาน
ให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทได้โดยยังคงไว้ซึ่งหลักการ
สำคัญของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
ซึ่งมีหลักการสำคัญของการดำเนินงานได้แก่ 1) การทำงาน
แบบร่วมมือร่วมพลัง คือ การทำงานอย่างร่วมมือร่วม
พลังของครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียน
ซึ่งหมายถึงการทำงานร่วมกันด้วยความสมัครใจ
มีบทบาทในการทำงานและการตัดสินใจที่เท่าเทียมกัน
มีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน มีความรับผิดชอบและ
มีความเป็นเจ้าของร่วมกันในผลงานที่เกิดขึ้น โดยเกิด
การแลกเปลี่ยนทรัพยากรและสร้างสิ่งที่มีคุณค่าขึ้น
2) การกำหนดประเด็นการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
จากสภาพปัญหาด้านการคิดหรือการเรียนรู้ของผู้เรียนใน
การเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน คือ ความร่วมมือของ
ครูในการกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นในการพัฒนา
บทเรียนร่วมกัน โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัญหา
ด้านการเรียนรู้หรือการคิดของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริง
ในชั้นเรียนและในสถานศึกษาของตน และมุ่งเป้าหมาย
ของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในการพัฒนาการเรียนรู้
ของผู้เรียน 3) การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึง
การเรียนรู้ และการคิดของผู้เรียนโดยตรงในชั้นเรียน
คือการที่ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนร่วม
กับการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในขณะที่
มีการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นสังเกต
พฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน
4) การให้ผลสะท้อนและอภิปรายผลการปฏิบัติงาน คือ
ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนดำเนินการ
อภิปรายร่วมกันในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ

พัฒนาบทเรียน เช่น อภิปรายเพื่อกำหนดเป้าหมาย และสะท้อนความคิดเพื่อวางแผนการสอน ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญที่จำเป็นต้องอภิปรายคือ ขั้นตอนสอบผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการอภิปรายและสะท้อนความคิดภายหลังการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน 5) การดำเนินการในระยะยาวและขับเคลื่อนกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานจริงของครู (Teacher-driven) คือ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูที่มีลักษณะเป็นวงจรในระยะยาว เมื่อดำเนินการพัฒนาเสร็จสิ้นในวงจรหนึ่งแล้ว จึงดำเนินการอีกวงจรหนึ่งต่อ อาจเป็นการดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมในบทเรียนเดิมหรือดำเนินการศึกษาในบทเรียนใหม่ที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับบทเรียนเดิม ทั้งนี้ ครูเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยครูต้องปรับขั้นตอนของการทำงานให้เหมาะสมกับบริบทการทำงานจริงของตนเอง และ 6) การมีส่วนร่วมของผู้รู้ คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของผู้รู้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันหรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระรายวิชาหรือศาสตร์การสอนตามขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่ต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญของกระบวนการ และต้องใช้หลักการสำคัญนั้นๆ อย่างครบถ้วนในการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันแต่ละครั้ง

นอกจากนี้ผลงานวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา พบว่ามีข้อเสนอแนะให้มีการดำเนินงานสนับสนุนการสอนตามสภาพการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย นโยบายหลักสูตร คุณลักษณะผู้สอน การจัดการเรียนการสอน และสื่อ (ศิริณา จิตต์จรัส และคณะ, 2560: 331) ถึงแม้กาลเวลาจะเปลี่ยนแปลงแต่แนวคิดสำคัญจากอดีตถึงปัจจุบันที่ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา และนักศึกษายังเป็นหลักการที่ควรคำนึงถึงต่อการ

พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้นำประเทศหรือผู้ปกครองถือเป็นแนวคิดแนวปฏิบัติที่สืบต่อมา

ในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและนักการศึกษาอย่างหลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จากปัจจัยภายในประเทศ และอิทธิพลจากความสัมพันธ์ภายนอกดังปรากฏ ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ โดยตั้งอยู่ในบริเวณเขตพระราชฐานพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งเคยเป็นสถานที่สำคัญในการแปรพระราชฐานและการทำงาน จึงตระหนักถึงพระราชดำริและแนวคิดในการพัฒนานักการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีความสำคัญต่อการรำลึกเพื่อน้อมนำเป็นต้นแบบของการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคิดการพัฒนาคน
 2. ปรัชญาแนวคิดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 3. แนวคิดและพระราชดำริในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- แนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

แนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่สืบค้นเอกสารเชิงประวัติศาสตร์และการสัมภาษณ์บุคคลผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิด พระราชดำริในรัชกาลที่ 6 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกำหนดกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมแล้วสังเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับแนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์แนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเกณฑ์คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้เกณฑ์ผู้รู้แบบพหุกรณีศึกษา ที่ครอบคลุมมิติการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ ประสบการณ์ และความหลากหลายของผู้ให้ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 ติดต่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่างและสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคิดในการพัฒนานักการศึกษาตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์และสรุปผลงานวิจัย โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกับการตรวจสอบแบบสามเส้าเชิงแนวคิด สถานการณ์ และผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างรอบด้าน

ขั้นตอนที่ 6 ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวน 20 คน เพื่อพิจารณาและรับรองผลการวิจัยโดยมีการปรับแก้ตามมติที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการวิจัยและการจัดทำรายงาน

ขั้นตอนที่ 8 เผยแพร่ผลงานวิจัย โดยจัดนิทรรศการทางการศึกษาเป็นเวทีสาธารณะเผยแพร่ความรู้และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่คณาจารย์ นักการศึกษา นักพัฒนา นักศึกษา และประชาชน ผู้สนใจและตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ และ/หรือนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีวิชาการโดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการศึกษา ที่ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาของรัชกาลที่ 6 เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คนประกอบด้วยผู้บริหาร 6 คน นักการศึกษา 6 คน และนักปฏิบัติ 8 คน ที่คัดเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ผู้รู้แบบพหุ-กรณีศึกษา (Known Group Multi-cases Criteria) มีเกณฑ์การคัดเลือกคือ

1. เป็นบุคลากรในพื้นที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. มีความรู้ความเข้าใจ และศึกษาแนวคิดและแนวปฏิบัติในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
3. เป็นนักบริหารหรือผู้ปฏิบัติงานที่นำแนวคิดและแนวปฏิบัติในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาใช้ได้อย่างได้ผล

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

คณะวิจัยดำเนินการสังเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนามนุษย์ แนวคิดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตการเรียนรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 แนวคิด พระราชดำริ และการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผ่านการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่สำคัญตามพระราชดำริ โดยกำหนดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 แบบ ได้แก่ 1) แบบบันทึกการสรุปเอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์แนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และ 3) แบบบันทึกการสรุปสัมภาษณ์ซึ่งให้หลักการตามการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ คือ 1) ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนด

โครงสร้างหลักและย่อยเพื่อช่วยในการสร้างประเด็นและข้อคำถามให้ครอบคลุม มีรายละเอียดในเรื่องที่ต้องการศึกษาครบถ้วนและ 3) สร้างแบบการพัฒนาแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมและตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

เครื่องมือการสัมภาษณ์กำหนดเป็น 5 ประเด็นหัวข้อใหญ่เกี่ยวกับ 1) พระราชประวัติหรือข้อมูลส่วนบุคคลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 2) แนวคิดพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาไทย 3) ผลของการพัฒนานักการศึกษาไทย 4) แนวทางและการประยุกต์ใช้แนวทางการพัฒนานักการศึกษาไทย และ 5) การอภิปรายการพัฒนานักการศึกษาไทยรวมจำนวนทั้งหมด 13 ข้อคำถาม ซึ่งได้รับการตรวจสอบพร้อมข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ซึ่งคณะวิจัยได้ประชุมเพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มในแนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีขั้นตอนดังนี้

1. ประชุมคณะวิจัยและผู้ประสานงานการวางแผนกำหนดวัน เวลา การจัดบันทึก ทั้งส่วนของคอมพิวเตอร์ เอกสาร และการบันทึกเสียง ภาพ
2. ประสานงานสถานที่ เวลา วัตถุประสงค์การส่งหนังสือเอกสาร สร้างความเข้าใจในการวิจัยและความสำคัญของการให้สัมภาษณ์
3. การสัมภาษณ์ซึ่งเริ่มการแนะนำคณะวิจัย เป้าหมาย การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ และคณะวิจัยพร้อมขออนุญาตบันทึกข้อมูล
4. ดำเนินการสัมภาษณ์เป็นการพูดคุยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสำคัญ ระหว่างการสัมภาษณ์หากมีข้อมูลในส่วนที่ต้องการคำอธิบายคณะผู้วิจัยจะดำเนินการสอบถามรายละเอียด

5. สรุปข้อมูลทวนกลับ ยืนยันการตรวจสอบ
ข้อมูลการสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่งและกล่าวขอบคุณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การตีความ
การวิเคราะห์เนื้อหาแบบสามเฒ่า และการจัดระเบียบ
ข้อมูลตามแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกับผล
การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำ
เสนอในลักษณะการพรรณนาบรรยายความ

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. แนวคิดตามพระราชดำริในการพัฒนา
นักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัวในการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และ
การศึกษาตามอัธยาศัย ในการวิเคราะห์เอกสารพบว่า
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับ
การศึกษาจากต่างประเทศในวัยเยาว์ทำให้ทรงมี
บุคลิกภาพส่วนพระองค์ที่สำคัญคือ 1) ความกตัญญูต่องาน
และมีระเบียบวินัย 2) ความเมตตากรุณาต่อปวงชน
3) ความอยากรู้อยากเห็น การมองโลกในแง่ดี
4) รักความเป็นไทย รักชาติ และ 5) มุ่งการเปลี่ยนแปลง
ในทางที่ดี อันนำมาซึ่งแนวคิดตามพระราชดำริ
ในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ
ศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การรับวัฒนธรรมภายนอก
(Westernization) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชสมัญญานามว่ามหาธีรราชเจ้า
หมายถึง ทรงเป็นนักการศึกษาที่เป็นนักเขียน
และนักอ่าน ทั้งนี้ เพราะทรงศึกษาจากโรงเรียนเอกชน
ในสหราชอาณาจักร จึงเห็นว่าพระองค์ทรงภาษาไทย
และภาษาอังกฤษ นอกจากนั้นก็มีภาษาละติน ภาษาบาลี
ภาษาสันสกฤต พระองค์ทรงมีความแตกฉานมาก (ภราเดช
พยัฆวิเชียร, 2560: สัมภาษณ์) ทรงมีแนวคิดตะวันตก

ทรงโปรดให้เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ เจ้าพระยาพระเสด็จ
ไปดูงานที่ญี่ปุ่น เพราะญี่ปุ่นไปลอกแผนการศึกษา
แบบอังกฤษ นำมาทำแผน/แผนการศึกษาชาติ 2456
เป็นอนุบาล 2 ปี ประถม 3 ปี มัธยม 8 ปี และ
มหาวิทยาลัย ท่านมีวิสัยทัศน์ให้เปิดมหาวิทยาลัย
“ส่งเสริมโรงเรียนฝรั่งปรี้นรอยซ์อัสสัมชัญ” (พูนพิศ
อมตยกุล, 2560: สัมภาษณ์)

1.2 ความคิดเชิงระบบและมีเป้าหมาย
มีขั้นตอนตั้งแต่ แนวคิด หลักการ การปฏิบัติ
การติดตามและประเมินผลสำเร็จ พระปรีชาญาณด้าน
การดำเนินการจัดการบริหารและการวางแผนการ
ศึกษา พระองค์ทรงเปลี่ยนแปลงนโยบายบริหารการ
ศึกษาของชาติ เปลี่ยนแปลงระเบียบราชการ
ในกระทรวงธรรมการใหม่หมด ให้แบ่งงานออกเป็น 5 กรม
หัวหน้ากรมเรียกว่า เจ้ากรม และกรมต่างๆ ประกอบด้วย
กรมกลาง กรมสังฆการี กรมธรรมการ กรม
ราชบัณฑิต และกรมศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังทรง
ขยายงานการศึกษาของชาติไปสู่ภูมิภาคด้วย
(สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม, 2543) ทรง
จัด Role play ของสังคม จัด Level ของการอยู่ร่วมกัน
ซึ่งจะสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองของเราเอง มีความ
สามัคคี เราต้องมี Social Contact กับคนอื่น และ
สุดท้ายเราต้องสัมพันธ์กับบุคคลข้างนอก เช่น การรับ
เสด็จ การต้อนรับพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยบทบาทนี้จะ
ใช้โครงสร้างทุกวิชามาร่วมกันให้เข้ากับบทบาทของ
สังคม (ภราเดช พยัฆวิเชียร, 2560: สัมภาษณ์)

1.3 การถ่ายทอดตามวิถีชีวิตคนไทย
ที่รักความสนุกสนาน การเรียนรู้จึงเป็นการถ่ายทอด
ผ่านการละคร เลือปลา กีฬา ดนตรี การเรียนรู้จาก
สถานการณ์จำลองและการฝึกปฏิบัติ พระราช
กรณียกิจหลายประการที่พระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญในรัชสมัยของ
พระองค์ ได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดพื้นฐานด้าน
การศึกษา และให้ความเข้าใจแก่ราษฎรด้วยการให้การ
เรียนรู้จากสถานการณ์จำลองและการฝึกปฏิบัติจริง

ดังเช่น การสร้างเมืองดุสิตธานีเพื่อความเข้าใจการปกครองแบบประชาธิปไตย (ภราเดช พยัฆวิเชียร, 2560: สัมภาษณ์)

1.4 แนวคิดของ “โลกาภิวัตน์” พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงวางแผน การคิดเชิงระบบ มีขั้นตอน มีการตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาแนวทางทั้งในด้านการศึกษา การปกครอง การทูต เช่น กรณีประกาศสงครามโลกครั้งที่ 2 และเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร ส่งผลให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการเป็นประเทศแพ้สงครามและไม่อยู่ใน การปฏิบัติตามสนธิสัญญาบาวริง และการวางระบบ การศึกษาของโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย เกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ และกระบวนการ ในการบริหารจัดการ ซึ่งตรงกับความหมายของโลกาภิวัตน์ ที่มีการนำความรู้จากภายนอกและความหลากหลาย การบูรณาการโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง ในการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนามนุษย์ สอดคล้องกับ แนวคิดด้านการศึกษาของยูเนสโก (UNESCO) คือ เรียนเพื่อรู้ เรียนเพื่อทำ เรียนเพื่อเป็น เรียนเพื่ออยู่ ร่วมกันอย่างยั่งยืน รวมทั้งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้น 3Rs7Cs (ภราเดช พยัฆวิเชียร, 2560: สัมภาษณ์)

2. แนวทางการพัฒนานักการศึกษาของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้าน การศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้ง ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในด้านการวางแผน การดำเนินการ และการติดตามผลด้วยพระองค์เอง ทั้งในด้าน หมู่คณะ บุคคลและงบประมาณ ดังนี้

2.1 จัดตั้งสถาบันทางศึกษาในระดับ พื้นฐาน อุดมศึกษา กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษา ระดับประถมศึกษาที่บังคับให้คนไทยได้เรียนหนังสือ การเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต การจัดการศึกษาในสมัยนั้นได้สะท้อนออกมา อย่างชัดเจนผ่านพระบรมราโชบายในการให้ความสำคัญ แก่การพัฒนาสติปัญญาของชนในชาติ โดยในหลักการ

ศึกษานั้น พระองค์ทรงมีแนวพระราชดำริในการจัด การศึกษาว่าจะต้องไม่เพียงการให้ความรู้ โดย ทางตำราเรียนเท่านั้น แต่จะต้องเป็นการสร้างคน ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และความประพฤติด้วย ดังข้อความที่ว่า

...สำหรับโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ข้าฯ ไม่เป็นห่วงการนั้น นักเรียนชั้นมัธยมให้เป็นเทวดา เหมือนกันหมดทุกคน ได้คะแนนกันคนละหลายพัน คะแนนเท่าการสร้างเด็กหนุ่มที่ขยันขันแข็ง และสะอาด ทั้ง ร่างกายและจิตใจเตรียมพร้อมที่จะรับภาระต่าง ๆ ซึ่งจะมีมาในอนาคต

...ข้าฯ ไม่ต้องการนักเรียนตัวอย่างที่สอบได้ ได้คะแนนชั้นเกียรตินิยมทุกๆ ครั้ง ข้าฯ ไม่ต้องการตำรา เรียนที่เดินได้ ข้าฯ อยากได้เยาวชนที่เป็นสุภาพบุรุษ ชื่อสัตย์สุจริต มีอุปนิสัยใจคอดี ข้าฯ จะไม่โศกเศร้าเลย ถ้าเจ้ามารายงานว่าเด็กคนหนึ่งเขียนหนังสือไม่คล่อง คิดเลขช้าๆ ไม่เป็นและไม่รู้วิชาเรขาคณิตเลย ถ้า ข้าฯ รู้ว่าเด็กคนนั้นได้ศึกษาพอที่จะรู้ว่า ความเป็นผู้ชายคือ อะไร และขี้แยคืออะไร

...ข้าฯ ต้องการให้การศึกษาเป็นสิ่งที่งดงาม จนทำให้เด็กที่ออกไปแล้วหวนกลับมาคิดถึงในวันข้างหน้า ด้วยความภาคภูมิใจ... (วุฒิชัย มูลศิลป์ 2541: 157)

2.2 ส่งเสริมโดยการพระราชทานทุน การศึกษาทั้งทุนเล่าเรียนหลวงและทุนส่วนพระองค์ เพื่อศึกษาในประเทศและต่างประเทศมีนักการศึกษา ไทยที่สำคัญ ได้แก่ 1) หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล 2) นายนาถ เทพหัสดิน ณ อยุธยา 3) นายอภัย จันทวิมล 4) นายบุญถิ่น อัตถากร 5) นายสาโรช บัวศรี 6) หม่อม เจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล 7) คุณหญิงเบญจา แสงมะลิ 8) นายนาถ โพธิ์ประสาธ 9) นายถนบ นีละนิธิ 10) ครูภาษาและวรรณคดีไทย 11) พระยาอุปทิศศิลปสาร 12) พระวรวงศ์พินิจ 13) หลวงสำเร็จวรรณกิจ 14) นายวิทย์วิระ ศรียานนท์ 15) นายเปลื้อง ณ นคร 16) หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ 17) ครูช่าง

จิตรกรรม 18) ครุฑนาฏศิลป์และดนตรีไทย 19) ชุนอุปถัมภ์
นรากร 20) คุณหญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี และ 21) นายมนตรี
ตราโมท ซึ่งบุคคลดังกล่าวข้างต้นถือเป็นผู้ที่สร้าง
หล่อหลอม และพัฒนาสังคมไทยอย่างคณานับ

2.3 ทรงมีแนวคิดในการนำบุคลากรที่มีความ
มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ในด้านต่างๆ
เช่น ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้ ศาสตราจารย์ศิลป์
พระศรี มารับราชการพร้อมทั้งพระราชทานชื่อจาก
“คอร์ราโด เฟโรซี (Corrado Feroci) ชาวอิตาลี
เปลี่ยนเป็น ศิลป์ พระศรี” ซึ่งศาสตราจารย์ศิลป์เข้า
รับราชการเพื่อถ่ายทอดวิชาการด้านศิลปะ ณ โรงเรียน
ประณีตศิลปกรรม ดังคำกล่าวที่ปรากฏในแนวคิดหนึ่ง
ว่า “อย่าถือว่าเราเป็นคนเก่ง ต้องศึกษาเล่าเรียนอีก
มาก ฉันเองก็ยังศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา” (ศิลป์
พระศรี) ซึ่งผลงานของท่านยังเป็นที่ประจักษ์ชัดแก่
สังคมไทยจวบจนปัจจุบัน

3. ผลการพัฒนาการศึกษาในระบบ นอก
ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแม้ช่วงเวลาจะล่วงเลยสมัย
รัชกาลพระองค์ท่านมานานกว่า 100 ปี จากแนวทาง
การทรงงานยังปรากฏร่องรอยของผลที่สืบเนื่องระดับ
องค์กร ได้แก่ โรงเรียนวชิราวุธานุสรณ์ โรงเรียนฝึกหัด
ครู โรงเรียนเพาะช่าง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ
ระดับบุคคลที่สำคัญยิ่งด้านการศึกษา คือ ม.ล.ปิ่น
มาลากุล

อภิปรายผล

ผลของการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด
ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว พบว่า แนวคิดดังกล่าวเริ่มจากบุคลิกภาพ
ส่วนพระองค์คือ 1) ความกตัญญูต่องูและมิระเบียด
วินัย 2) ความเมตตากรุณาต่อปวงชน 3) ความอยาก
รู้ อยากเห็น การมองโลกในแง่ดี 4) รักความเป็นไทย
รักชาติ และ 5) มุ่งการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีนำมาซึ่ง
แนวคิดในด้านวัฒนธรรมภายนอก ความคิดเชิงระบบ

และมีเป้าหมาย การถ่ายทอดความรู้ตามวิถีชีวิตของ
คนไทย และโลกาภิวัตน์ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายจาก
การที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำ
การละครมาเป็นเรื่องสอนใจด้านการรักษาติ และการ
ดำเนินชีวิต รวมทั้งการจัดตั้งโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย
ซึ่งมีแนวคิดแตกต่างจากโรงเรียนสามัญทั่วไป
โดยหล่อหลอมผู้เรียนให้มีความเป็นสุภาพชน มีจิตใจที่
งดงาม มีความสามารถในการเรียนรู้และปกครองตนเอง
(Self-Directed Learning) และมีวิถีชีวิตคือ
พระบรมราชาบายของพระองค์ ในการดำเนินการ
ศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย 9 ประการ ตรงกับปรัชญา
มนุษยนิยมเป็นปรัชญาที่เชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพ
ความดี การรับรู้ มีความรับผิดชอบและที่สำคัญที่สุด
มนุษย์มีความต้องการที่บรรลุสัจจะแห่งตน (Roger
1969 อ้างถึงใน ดวงเดือน จันทรีเจริญ, 2558: 117)
เสนอหลักการเรียนรู้แบบมนุษยนิยม ว่าตัวผู้เรียนมี
ส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินผลการเรียน ดังนี้
1) มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ 2) การเรียนรู้จะเกิดขึ้น
เมื่อผู้เรียนรับรู้ว่าสิ่งนั้นมีความหมายและสัมพันธ์กับ
จุดมุ่งหมายของชีวิต 3) คำนึงถึงตนเอง (Self)
ของผู้เรียนและลดปัญหา/อุปสรรคภายนอก (External
Threats) ของผู้เรียนจะยอมรับการเรียนรู้ประสบการณ์
ใหม่ 4) การเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ (learning
by doing) 5) ผู้เรียนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อ
กระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น 6) ผู้เรียน
มีการริเริ่มการเรียนรู้จึงทำให้ทู่แท้สติปัญญา
และความรู้สึกให้อยากเรียนรู้มากขึ้น 7) ส่งเสริมให้ผู้เรียน
ประเมินผลตนเอง 8) การเรียนรู้จะเป็นประโยชน์เมื่อรู้
กระบวนการของการเรียนรู้ (Process of Learning)
และ 9) ยอมรับประสบการณ์ใหม่นอกจากนี้ Knowles,
M., Holton, E., & Swanson, R. (2011).
เสนอหลักการเรียนรู้แบบมนุษยนิยมคือการเน้นการชี้แนะตนเอง
เรียนรู้จากความต้องการ มีความพร้อม นำความรู้ที่ได้
รับไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์เป็น
แหล่งความรู้ที่สำคัญ และมีแรงจูงใจภายใน การนำ

ปรัชญามนุษยนิยมไปในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นต้องเน้นกระบวนการกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม และเรียนรู้จากประสบการณ์ เปิดโอกาสให้ตัดสินใจ ส่งเสริมจินตนาการ (Imagination) และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เน้นตอบสนองความต้องการและความสนใจ ซึ่งนับว่าตรงกับแนวพระราชดำริ และพระราชปณิธานของล้นเกล้าในการพัฒนานักการศึกษา และพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง

แนวคิดสร้างความรักชาติ สอดคล้องกับ กฤษณก ลิมวัฒนานนท์ชัย (2556) วิจัยเรื่องแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อันมีรากฐานจากตะวันตกและได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบ “รักชาติ” ทั้งทางด้านรูปธรรมและนามธรรมรวมถึงศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของทั้งแนวพระราชดำริและการสร้างสรรคงานสถาปัตยกรรม ความสามัคคี ความเป็นพลเมืองไทย ทรงสร้างพระราชวังสนามจันทร์เพื่อเป็นที่ฝึกซ้อมเสือป่า และค่ายลูกเสือบ้านไร่ ณ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ด้านการแสดงละคร ทรงพระราชทานบทละคร กำกับ ฝึกซ้อม และร่วมแสดงกับนักแสดงที่เป็นข้าราชการบริพาร และประชาชน เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและสร้างจินตนาการที่ดี เป็นการแทรกแนวคิดในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ซึ่งตรงกับปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning by Doing ของ John Dewey)

นอกจากนี้ แนวทางของการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยการจัดตั้งสถาบันทางศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต ทรงพระราชทานทุนการศึกษา ทั้งทุนเล่าเรียน แก่บุคคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เนื่องจากทรงเห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพของราษฎร จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง นอกจากนี้ยังทรงพระราชทานทุนการศึกษาเป็นทุนเล่าเรียนหลวง

แก่ผู้ที่ได้รับการคัดเลือก เช่น หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้รับพระราชทานทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษาในระดับอุดมศึกษา ณ สหราชอาณาจักร “The School of Oriental and African Studies, University of London (SOAS)” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด หลักการของการศึกษานอกระบบ การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาผู้ใหญ่ (Non formal Education and Adult Education) ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนโดยคำนึงถึงความต้องการความสามารถ ความพร้อม และเป็นการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตสอดคล้องกับ นิชาพร ยอดมณี (บทความ, 2555) ที่กล่าวว่า “ทรงพยายามสร้างชาติให้มีความเป็นปึกแผ่นเป็นเอกภาพด้วยการเน้นการสร้างจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดร่วมกันของเยาวชนไทย โดยการปลูกฝังความรู้สึกร่วมกันในด้านความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พระองค์ทรงมีแนวพระราชดำริต่าง ๆ ในการสร้างบุคลิกลักษณะความประพฤติของบุคคลในชาติเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีบุคลิกลักษณะเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป” ทั้งนี้พระองค์ทรงใช้เครื่องมือชิ้นหนึ่งซึ่งเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาประเทศในครั้งนั้นนั่นก็คือการใช้ “การศึกษา” โดยการส่งเสริมการศึกษาให้มีความทั่วถึง เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นพลเมืองได้อย่างแท้จริง สามารถนำความรู้มาพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้วยพระอัจฉริยภาพ และพระปรีชาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สังคมไทยควรเทิดทูนและดำรงความเป็นต้นแบบทั้งด้าน ความกตัญญูกตเวที ความเมตตากรุณา ความใฝ่รู้ใฝ่เห็น การมองโลกในแง่ดี รักความเป็นไทย รักชาติมุ่งการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ควรนำมาเป็นแบบอย่างของนักการศึกษาทั้งผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่พลเมืองในสังคมไทย

1.2 วิธีการ แนวคิด แนวทาง
ในการพัฒนานักการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงให้ความสำคัญกับ
วัฒนธรรมภายนอก (Westernization) การคิดเป็น
ระบบและมีเป้าหมาย การถ่ายทอดตามวิถีชีวิตของคน
ไทยที่มีบุคลิกสนุกสนาน สามารถนำมาใช้ทั้งระดับ
บริหาร ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสังคม
ไทยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 การพัฒนาการศึกษา โดยการ
หล่อหลอมในทุกมิติตั้งแต่เกิด ทั้งการศึกษาในระบบ
การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
สอดคล้องกับหลักของการศึกษาตลอดชีวิต
และความเป็นพลวัตของโลก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเชิงคุณภาพทั้งในส่วน
ของบุคคล หรือองค์การต้นแบบทางการศึกษา
เฉพาะทาง เช่น ด้านดนตรี หรือโรงเรียนรูปแบบ
Public school ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนา
การศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบที่มี
ความสัมพันธ์ในการหล่อหลอมเยาวชนไทยให้เป็น
ผู้ที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กฤษณก ลิ้มพัฒนานนทชัย. (2556). **พระราชดำริ
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัวต่อการก่อรูปของงาน
สถาปัตยกรรมแบบ “รักชาติ” ในรัชสมัย
(พ.ศ. 2453-2468)**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ภาควิชาศิลปะ
สถาปัตยกรรมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. (2554). **อัจฉริยภาพพร
ราชบุรุษ: สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า.
บริษัทสันติภาพแพ็คพรีนซ์จำกัด เชียงใหม่.
ชาธิณี ตีรวิทย์. (2552). การศึกษาผ่านบทเรียน
(Lesson Study): ทางเลือกใหม่เพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอน. วารสารครุศาสตร์
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1. 37, 3 (มีนาคม-มิถุนายน):
130-149.**

โชติ แยมแสง. (2543). **ก่อนจากวังสนามจันทร์.
สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขต
การศึกษานครปฐม.**

นิชาพร ยอดมณี. (2555). **ละครแห่งชีวิต: คำสอนและ
ภาพสะท้อนการศึกษาไทยในสมัยรัชกาลที่
6. วิทยาสาร 111, 3 (มกราคม): 53 - 56.**

ดวงเดือน จันทร์เจริญ. (2558). **สมรรถนะนักพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับสู่ประชาคม
อาเซียน. สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.**

พูนพิศ อมาตยกุล. สัมภาษณ์, 2560.

ภราเดช พยัสมิ์. สัมภาษณ์, 2560.

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2543). **เมื่อเริ่มปฏิรูปการศึกษา
สมัยรัชกาลที่ 5-รัชกาลที่ 7. เวลต์มีเดีย
2542 กรุงเทพมหานคร.**

ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). **พจนานุกรมศัพท์
ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
อรุณการพิมพ์. กรุงเทพมหานคร.**

ศิริณา จิตต์จรัส, พิรเทพ รุ่งคุณากร, นิรุทธิ์ วัฒนภาส
บุญมา เขียววิชัย ภัทรพล มหาพันธ์ และ
มธุวีร์วิญญ์ เกตุสิงห์น้อย. (2560). แนวทาง
การจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบัน
อุดมศึกษาในประเทศไทย. วารสารวิชาการ
Veridian E-Journal, Silpakorn University
ฉบับภาษาไทย ปีที่ 10, ฉบับที่ 1 (มกราคม -
เมษายน) : 313-331. (ฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1).

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **เอกสารสรุปผลการประชุมประจำปี 2558 ของ สศช. ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564).** เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก http://planning.2.mju.ac.th/goverment/20111119104835_planning/Doc_25581106184920_927083.pdf.
- สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด. (2543). **สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ากับการลูกเสือในจังหวัดนครปฐม.** เอกสารการประชุมชุมนุมลูกเสือจังหวัดนครปฐม. พฤศจิกายน.
- หอสมุดแห่งชาติ. (2559). **พระบรมราชูปถัมภ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.** เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.nlt.go.th/node/138>.
- Knowles, M., Holton. 2560E., &Swanson, R. (2011). เข้าถึงเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก <http://bytheway.edublogs.org/2014/07/03/knowles-holton-swanson-2011-adult-learning>.
- Fernandez, C. , and Yoshida M. (2004). **Lesson study: A Japanese approach to improving mathematic teaching and learning.** New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate.
- Isoda, M. (2010). **Lesson Study: Japanese Problem Solving Approaches.** Paper presented at APEC Conference on Replicating Exemplary Practices in Mathematics Education, Koh Samui, Thailand, 7 -12 March.